

perfectionism level to the third course, decrease of internal motivation from the first to the second course, decrease of external positive motivation from the first to the third course. The organization level is stably low, the adaptivity level is reduce for most of students, the internal locus of control and the academic motivation remain without the substantial changes. From the first to the fourth course the ranks of terminal values «interesting work» and «cognition» are increase, and ranks of values «health», «public recognition», «development», «freedom» are decrease; the ranks of instrumental values «breeding», «high claims» are increase, and ranks of values «cheerfulness» and «efficiency» are decrease.

Key words: personality's motivational sphere, emotional orientation, adaptivity, personality anxiety, organization, perfectionism, academic motivation, internal and external motivation, control localization, achievement motivation, values orientations, longitudinal research.

Отримано 8.06.2018

УДК 159.923.2: 922

Пустовий Сергій Анатолійович

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПСИХОСЕМАНТИЧНОГО ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ СВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

Пустовий С. А. Методика формування психосемантичного змісту професійної свідомості майбутніх філологів. У статті обґрунтовано методологію формувального впливу на професійну свідомість студентів – майбутніх філологів. Методологія впливу реалізована з точки зору принципів системності, саморозвитку, принципу навчання дорослих та особистісного підходу. У розрізі трьох аспектів суб'єкт-діяльнісного підходу (мотиваційного, процесуального, рефлексивного) обґрунтовано мету, напрями, форми, методи та механізми формування професійної свідомості філологів. Інтегративний характер програми забезпечено використанням таких засобів, методів і прийомів навчання: лекції та психологічні практикуми, соціально-психологічний тренінг, дискусія, самонавчання, ігрові методи, логічні задачі і вправи.

Ключові слова: професійна свідомість, програма формування професійної свідомості..

Пустовой С. А. Методика формирования психосемантического содержания профессионального сознания будущих филологов. В статье обоснована методология формирующего воздействия на профессиональное сознание студентов – будущих филологов. Методология реализована с точки зрения принципов системности, саморазвития, принципа обучения взрослых и личностного подхода. В разрезе трех аспектов субъект-деятельностного подхода (мотивационного, процессуального, рефлексивного) обоснована цель, направления, формы, методы и механизмы формирования профессионального сознания филологов. Интегративный характер программы обеспечен использованием таких средств, методов и приемов обучения: лекции и психологические практикумы, социально-психологический тренинг, дискуссия, самообучения, игровые методы, логические задачи и упражнения.

Ключевые слова: профессиональное сознание, формирование профессионального сознания.

Вступ. Формування високорозвиненої професійної свідомості є однією з актуальних психологічних проблем становлення інтелектуальної сфери особистості майбутнього фахівця у процесі підготовки у закладах вищої осві-

ти. Як зазначав Г.С.Костюк, процес набуття досвіду характеризується діями, операціями, які являють собою способи досягнення цілей, що виробляються в процесі самої діяльності, узагальнюються, переносяться на нові ситуації, об'єднуються в певні системи, які стають основою уміння здобувати знання й ними користуватись [5]. Тому в ході навчання у студентів відбувається ціла низка кількісних і якісних змін інтелектуальної сфери.

Спираючись на результати нашого дослідження, яке виявило недостатній рівень сформованості професійної мотивації, здатності до рефлексії у студентів – майбутніх філологів, доходимо висновку про необхідність додаткової стимуляції розвитку зазначеної здатності у студентів молодших курсів філологічних спеціальностей.

Метою даної статті є презентація методики формувального впливу на професійну свідомість студентів – майбутніх філологів.

Завдання формувального впливу. На *першому етапі* даного дослідження ставилося завдання розробки Інтегративної програми з формування психосемантичного змісту професійної свідомості майбутніх філологів (далі – Програма);

На *другому етапі* формувального дослідження виконувалося завдання впровадження Програми у практику навчання в закладах вищої освіти;

Завданням *третього етапу* дослідження була констатація окремих аспектів динаміки психосемантичного змісту професійної свідомості майбутніх філологів після формувального впливу.

Для виявлення змін було обрано кількісні та якісні критерії, виявлення яких здійснювалось через аналіз: продуктів діяльності студентів – усних та письмових текстів; відповідей на питання тестів, спостереження за вербальною і невербальною поведінкою студентів під час розвивальних занять.

У розрізі трьох аспектів суб'єкт-діяльнісного підходу (мотиваційного, процесуального, рефлексивного) нами обґрунтовано мету, напрями, форми, методи та механізми формування професійної свідомості. На мотиваційному рівні з метою підвищення загальнофілологічного рівня студентів у напрямі підвищення культурного контексту життя пропонується актуалізувати зв'язки філології з іншими науками; механізмами досягнення мети є оцінювання та обґрунтування використання знань у майбутній професійній діяльності. На процесуальному рівні, де метою формування професійної свідомості є розвиток філологічного мислення та мовного чуття, напрямами формування виступає робота з філологічно орієнтованими текстами, формами – функціонально-стилістичне навчання та системна пошуково-дослідницька діяльність; а провідним механізмом формування – діалог. Третій рівень формування професійної свідомості філологів – рефлексивний. Метою формування тут постає вміння самостійно здобувати філологічні знання; напрямом докладання зусиль – усвідомлення функціонального діапазону та комунікативно виправданого використання мовних одиниць, яке досягається за рахунок розвитку комунікабельності як основа філологічної компетентності через механізм професійної метамовна рефлексії, зокрема, завдяки рефлексивному читанню.

Базисом для психологічної реалізації формувального впливу на зміст професійної свідомості послужили загальновикористовувані психологічні, педагогічні, організаційні та методичні принципи навчання й виховання у вищій школі. З огляду на специфіку предмета формувального впливу вважаємо за необхідне наголосити на таких окремих принципах.

Методологія формувального впливу базувалася на *принципі системності*. Підставою до його застосування є те положення, що мисленнєво-мовленнєві процеси мовця становлять собою єдину систему. Застосування принципу системності до професійної свідомості передбачає, що кількісні і якісні зміни одного з елементів системи призводить до зміни інших елементів [1]. Реалізація принципу системності на рівні методології Програми полягала у доборі логічних задач і психотехнічних вправ, спрямованих на подолання найменш сформованих навичок студентів, виявлених у ході попереднього дослідження. Такий підхід надав можливість знизити ризик редуції у слухачів Програми набутих навичок до попереднього рівня після завершення останньої.

Принципу активності відповідали: методичне забезпечення створення умов для дискусії; участь слухачів у постановці задач навчання; забезпечення умов отримання гарантованого результату, який досягається спільними зусиллями; спрямованість слухачів на отримання зворотного зв'язку; створення психологічно комфортних умов навчання, за яких слухачі мали б змогу робити спроби, ризикувати, помилятися; здатність навчального матеріалу бути швидко закріпленим у практичних навичках.

Реалізація *принципу саморозвитку* забезпечувалася необхідністю самостійного шляхом багаторазового (внутрішньо і зовнішньо контрольованого) виконання розвивальних вправ стільки разів, скільки потрібно для поступового підвищення рівня розвитку здатності. Під час проходження Програми учасники виявляють індивідуальні ресурси і шляхи самовдосконалення професійної свідомості. Тим самим, Програма виступила інструментом стимулювання внутрішньої мотивації до позитивного самосприйняття, активного професійного самопізнання та саморозвитку.

Під час реалізації Програми індивідуальна увага викладача до особистості студента, до його внутрішнього світу, уважне керування його інтелектуальним розвитком в межах провідної діяльності та процесу навчання, формування адекватної самооцінки і рефлексії відповідало *принципу особистісного підходу*.

Програму формування психосемантичного змісту професійної свідомості майбутніх філологів скомпановано за трьома блоками, згідно з теоретичною схемою, описаною в теоретичному розділі роботи.

I блок – мотиваційний: вправи, зорієнтовані на розвиток потреби у самопізнанні, розкритті внутрішнього світу, вдосконаленні професійної свідомості. Метою блоку є підвищення філологічності свідомості студентів через загальнокультурний контекст життя, через актуалізацію зв'язків філології з іншими науками. Мотиваційним механізмом виступає обґрунтування використання філологічних знань у майбутній професійній діяльності.

II блок – процесуальний: вправи, які переслідують мету розвитку філологічного мислення, мовного чуття. Формою впливу виступає взаємодія з філологічно орієнтованими текстами. Метод – функціонально-стилістичне навчання та системна пошуково-дослідницька діяльність студентів; механізм – діалог та оцінювання.

III блок – рефлексивний. Метою тут є самостійне здобуття філологічних знань, розвиток комунікабельності як основи філологічної компетентності. Формою впливу виступає розширення функціонального діапазону та комунікативно виправданого використання мовних одиниць. Механізм – професійна метамовна рефлексія; рефлексивне читання.

Програму апробовано на вибірці студентської молоді (експериментальна група – 36 осіб, контрольна – 30 осіб віком 17–19 років – студентів I курсу філологічних спеціальностей. Тренінг ініціювання смислоутвоєння майбутніх філологів розглядаємо інтегративним стрижнем здійсненого формувального дослідження, яке ми провели впродовж 2017-2018 навчальних років.

Тренінгові вправи, ігри та інформаційні повідомлення до всіх занять добиралися за принципом їхньої відповідності трьом вищеозначеним блокам тренінгу. Програма та зміст занять є авторською розробкою, натомість, вправи й тренінгові ігри конструювалися як самостійно, так і за допомогою вже наявних у психологічній науці та практиці. В доборі форм, методів та технік впливу було використано праці А. А. Залізняка [2], В. В. Колесова [4], О. М. Лозової [6], Д. В. Любича [7], В. В. Петрусинського [3].

Програму формування психосемантичного змісту професійної свідомості майбутніх філологів наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Структура програми формування психосемантичного змісту професійної свідомості майбутніх філологів

Тема заняття	Короткий зміст заняття	Тривалість
Мотиваційний блок		
Заняття 1. Моя готовність до змін та розвитку	Вступ: 1) вступне слово ведучого; 2) знайомство учасників групи; 3) ознайомлення з правилами роботи у тренінговій групі; 4) з'ясування очікувань від роботи; 5) психогімнастична розминка.	5-10хв. 10 хв. 8-10 хв.
	Основна частина: 1) лекційний фрагмент «Світ філології: міфи та реальність»; 2) вправа на розвиток перцепції «Зустріч зі світом філології»; 3) вправа на вміння аналізувати свій внутрішній світ та перспективні професійні цілі 4) дидактична гра «Найголовніше у професії»	8 хв. 8 хв. 20 хв. 10 хв. 54 хв.
	Завершальна частина: 1) рефлексія і завершення роботи; 2) експрес-опитування «Чи потрібно розвивати професійну свідомість?».	34 хв. 10 хв. 12 хв.
Заняття 2. Що таке професійна свідомість філолога?	Вступ: 1) вступне слово ведучого; 2) оголошення правил роботи; 3) з'ясування очікувань від роботи; 4) вправа на згуртування групи та активізацію її учасників.	5 хв. 4 хв. 5 хв. 15 хв.
	Основна частина: 1) бесіда про суть людської свідомості та важливість сформованої професійної свідомості; 2) аналітична вправа «Що покращує уяву, змушуючи нас розуміти світ?»;	55 хв. 30-40 хв. 34 хв.

	<p>3) групова дискусія «Літературна вигадка – це засіб для вираження культури, думки та відносин зі світом» (Х. Маркес да Силва) 4) рольова гра «Книголюб». Завершальна частина: 1) рефлексія і завершення роботи.</p>	<p>34 хв. 10 хв.</p>
<p>Заняття 3. Діалог філолога з професією</p>	<p>Вступ: 1) вступне слово ведучого; 2) з'ясування очікувань від роботи, побажань, запитань; 3) вправа на згуртування групи та активізацію її учасників. Основна частина: 1) групова дискусія «За злочин нехтувати книжками людина розплачується всім своїм життям» (Й. Бродський); 2) загальні поради, рекомендації ведучого щодо розвитку навичок, пов'язаних з комунікацією і письмом; 3) ділова гра «В бібліотеці»; 4) робота з техніками збільшення вокабуляру Завершальна частина: 1) рефлексія і завершення роботи.</p>	<p>5-10 хв. 5 хв. 15 хв. 50 хв. 20 хв. 40 хв. 35 хв. 10 хв.</p>
Процесуальний блок		
<p>Заняття 1. Що приховано в хаосі ланцюжків літер?</p>	<p>Вступ: 1) вступне слово ведучого; 2) з'ясування очікувань від роботи, побажань, запитань; 3) вправа на згуртування групи та активізацію її учасників. Основна частина: 1) групова дискусія «Мистецтво слова – магія, терапія чи ідеологія?»; 2) лінгвістична гра «Підбір»; 3) рольова гра «Мовчазне та розмовляюче дзеркало»; 4) робота з лінгвістичними техніками. Складання та розгадування загадок шляхом зазначення ряду ознак предметів. Завершальна частина: 1) рефлексія і завершення роботи.</p>	<p>5-7 хв. 5 хв. 15 хв. 30 хв. 40 хв. 30 хв. 35 хв. 10 хв.</p>
<p>Заняття 2. Мова - скарбниця парадоксів</p>	<p>Вступ: 1) вступне слово ведучого; 2) з'ясування очікувань від роботи, побажань, запитань; 3) вправа на згуртування групи та активізацію її учасників. Основна частина: 1) ділова гра «Я мысленно вхожу в ваш кабінет» (М. Волошин); 2) лінгвістичні вправи на розвиток розумових дій (порівняння, знаходження схожого і різного в порівнюваних явищах, вичленування з ряду об'єктів одного за певною ознакою). 3) дидактична гра «Асоціації»;</p>	<p>10 хв. 5 хв. 15 хв. 60 хв. 40 хв. 30 хв. 10 хв.</p>

	4) робота з техніками релаксації. Завершальна частина: 1) рефлексія і завершення роботи.	
Заняття 3. Рідна стихія людської мови – звук	Вступ: 1) вступне слово ведучого; 2) з'ясування очікувань від роботи, побажань, запитань; 3) вправа на згуртування групи та активізацію її учасників. Основна частина: 1) лінгвістична гра «Упіймай звук»; 2) лінгвістичні вправи на розвиток розумових дій (класифікація, систематизація, узагальнення матеріалу) 3) рольова гра «Питання – відповідь»; 4) арт-терапевтичні техніки як засіб релаксації. Завершальна частина: 1) рефлексія і завершення роботи.	10 хв. 5 хв. 20 хв. 30 хв. 40 хв. 30 хв. 25-30 хв. 10 хв.
Заняття 4. Життя слів як відображення життя реального світу	Вступ: 1) вступне слово ведучого; 2) з'ясування очікувань від роботи, побажань; 3) вправа на згуртування групи та активізацію її учасників. Основна частина: 1) лінгвістичні вправи на розвиток розумових дій (встановлення причинно-наслідкових відносин). 2) лінгвістична гра «Поверни з відповіддю»; 3) дидактична гра «Швидкочитання»; 4) релаксаційні техніки. Завершальна частина: 1) рефлексія і завершення роботи.	5 хв. 5 хв. 35 хв. 30 хв. 25 хв. 45 хв. 25 хв. 10 хв.
Заняття 5. Ігри з тайнописом смислів	Вступ: 1) вступне слово ведучого; 2) з'ясування очікувань від роботи, побажань; 3) вправа на згуртування групи та активізацію її учасників. Основна частина: 1) лінгвістичні вправи на розвиток розумових дій (формування операційних умінь, вичленування з ряду об'єктів одного за певною ознакою); 2) лінгвістичні ігри «Анаграми» та «Метаграми»; 3) дидактична гра «Типографія»; 4) релаксаційна вправа «Занедбаний сад». Завершальна частина: 1) рефлексія і завершення роботи.	5-10 хв. 3 хв. 15 хв. 50 хв. 40 хв. 20 хв. 20 хв. 10 хв.
Рефлексивний блок		
Заняття 1. Самоаналіз і рефлексія у професії філолога	Вступ: 1) вступне слово ведучого; 2) з'ясування очікувань від роботи, побажань; 3) вправа на згуртування групи та активізацію її учасників.	5-8 хв. 3 хв. 25 хв. 50 хв.

	<p>Основна частина: 1) вправи на розвиток самоаналізу і рефлексії: «Шукаємо секрет», «Дорога мого життя»;</p> <p>2) лінгвістична гра «Словник-кмітливість»;</p> <p>3) дидактична гра «Буквоїд»;</p> <p>4) релаксаційна вправа «Небо».</p> <p>Завершальна частина: 1) рефлексія і завершення роботи.</p>	<p>40 хв.</p> <p>20 хв.</p> <p>10 хв.</p> <p>10 хв.</p>
<p>Заняття 2.</p> <p>Тренінг ініціювання смислоутворення майбутніх філологів</p>	<p>Вступ: 1) етап ознайомлення з процедурою тренінгу;</p> <p>2) Групове обговорення особливостей професійної свідомості філолога;</p> <p>3) застосування «Техніки ініціювання смислоутворення»;</p> <p>4) синтез нових професійних смислів;</p> <p>5) підсумкова групова дискусія.</p>	<p>10 хв.</p> <p>45 хв.</p> <p>40 хв.</p> <p>35 хв.</p> <p>45 хв.</p>
<p>Заняття 3.</p> <p>Світ філології в мої професійній свідомості</p>	<p>Вступ: 1) вступне слово ведучого;</p> <p>2) з'ясування очікувань від роботи, побажань;</p> <p>3) вправа на розвиток саморефлексії.</p> <p>Основна частина: 1) дискусія на тему «Мысль изреченная есть ложь»? (Ф. Тютчев.)</p> <p>2) рефлексивне читання статті В.В. Колесова «Емоція та образ в дії: мовлення молоді»;</p> <p>3) вправа на розвиток вміння синтезувати інформацію та інтеграцію особистісного досвіду – груповий психомалюнок «Інтегративне ядро філологічної свідомості»;</p> <p>4) вправа на м'язову релаксацію.</p> <p>Завершальна частина: 1) рефлексія і завершення роботи.</p>	<p>10 хв.</p> <p>5 хв.</p> <p>20 хв.</p> <p>55 хв.</p> <p>30 хв.</p> <p>15–20 хв.</p> <p>40 хв.</p> <p>15 хв.</p> <p>10 хв.</p>

Інтегративний характер Програми було забезпечено використанням таких засобів, методів і прийомів навчання. Охарактеризуємо основні засоби формувального впливу.

Лекції та психологічні практикуми, як традиційні для системи освіти форми навчання, забезпечували умови донесення слухачам великої кількості інформації за короткий час. Форми лекцій регулярно чергувалися з практикумами, що дозволяло ефективно закріпити набуті знання у вигляді навичок. Згідно з принципом наочності, під час лекцій використовувалися текстові і візуальні Power-Point презентації, слайди, роздатковий матеріал для самостійної роботи, елементи Smart-технологій. Психологічні практикуми мали на меті пізнання студентами індивідуальних особливостей власної професійної свідомості, визначення її сильних і слабких сторін, мотивації до саморозвитку.

Соціально-психологічний тренінг застосовувався як один з ефективних методів налагодження групової взаємодії, самоаналізу та саморозвитку учасників програми.

Самонавчання, як метод самостійного пошуку й опанування знаннями, застосовувався для стимулювання студентів до оволодіння теоретичним ма-

теріалом. Контроль за процесом самонавчання студентів з боку викладача полягав в укладанні переліку питань для самостійного опрацювання; у керівництві читанням (добір списку методичних матеріалів та літератури) та перевірки їх готовності на практичних заняттях.

Дискусія є ефективним засобом переконання, оскільки її учасники самі досягають того чи іншого висновку. Дискусія дає можливість побачити проблему з різних боків та уточнити взаємні позиції, тим самим зменшуючи опір сприйняттю нової інформації. У груповій дискусії використовували процедури такого типу, як вільне висловлювання за бажанням, висловлювання по колу та метод естафети, що сприяло активізації учасників.

Серед *ігрових методів* використовувалися такі їх різновиди, як дидактичні та творчі [3]. Ці ігри є хорошим інструментом діагностики і самодіагностики, оскільки у невимушеній формі дають можливість делікатного порівняння індивідуальних показників з показниками решти групи.

Логічні задачі і вправи. Під час їх проведення викладач фіксує правильні відповіді, виправляє зроблені помилки, спрямовує студентів до аналізу відповідей та рефлексії.

Висновки. Нами обгрунтована методологія формувального впливу на професійну свідомість майбутніх філологів. Програма впливу реалізована з точки зору принципів системності, саморозвитку, принципу навчання дорослих та особистісного підходу у розрізі трьох аспектів суб'єкт-діяльнісного підходу: мотиваційного, процесуального та рефлексивного. Обгрунтовано мету, напрями, форми, методи та механізми формування професійної свідомості. Інтегративний характер Програми забезпечено використанням таких засобів, методів і прийомів навчання: лекції та психологічні практикуми, соціально-психологічний тренінг, дискусія, самонавчання, ігрові методи, логічні задачі і вправи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Ганзен В.А.* Системные описания в психологии. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1984. – 175 с.
2. *Зализняк А. А.* Лингвистические задачи / предисл. В. А. Успенского. М.: МЦНМО, 2013. – 40 с.
3. Коммуникативно-лингвистические игры. Кн. 4 : Психотехнические игры / под ред. В. В. Петрусинский. – Москва : Новая школа, 1994. – 368 с.
4. *Колесов В. В.* Эмоция и образ в действии: речь молодежи. Культура речи – культура поведения. – Л., 1988. – С.81-87.
5. *Костюк Г. С.* Принцип развития в психологии // Методологические и теоретические проблемы психологии. – М. : Наука, 1969. – С. 118–152
6. *Лозова О.М.* Теоретичні підстави та практика застосування техніки ініціювання смислоутворення / Лозова О.М. // Актуальні проблеми психології: Етнічна психологія. Історична психологія. Психолінгвістика / За ред. С.Д. Максименка, М.-Л. Чепи.– К.: Інформаційно-аналітичне агентство, 2009.– Т 9.– Ч.4.– С.249-256.
7. *Любич Д. В.* Лингвистические игры. – СПб: Издательство Буковского, 1998. – 272.

REFERENCES TRANSLITERATED

1. *Ganzen, V. A.* (1988) Sistemnye opisaniya v psixologii: konspekt lekciy [*System descriptions in psychology*]. Leningrad.: LGU. [in Russian].
2. *Zaliznyak, A. A.* (2013) Lingvisticheskie zadachi [*Linguistic tasks*] Moscow : MCNMO. [in Russian].
3. *Kommunikativno-lingvisticheskie igry.* (1994) Kn. 4: Psixotexnicheskie igry [*Psychotechnical Games*] red. V. V. Petrusinskij. – Moskva : Novaya shkola. [in Russian].

4. *Kolesov, V.V.* (1988) *Emociya i obraz v dejstvii: rech molodezhi. Kultura rechi – kultura povedeniya* [Emotion and image in action: speech of youth. Culture of speech - culture of behavior]. Leningrad. [in Russian].
5. *Kostjuk, G.S.* (1969) *Princip razvitija v psihologii Metodologicheskie i teoreticheskie problemy psihologii* [Principle of development in psychology. Methodological and theoretical problems of psychology]. Moscow : Nauka. [in Russian].
6. *Lozova, O.M.* (2009) *Teoretychni pidstavy ta praktyka zastosuvannia tekhniki initsiuвання smysloutvorennia Aktualni problemy psykhologii: Etnichna psykhologhiia. Istorychna psykhologhiia. Psykhohvistyka.* [Theoretical grounds and practice of applying techniques for initiating smile formation. Current problems of psychology: Ethnic psychology. Historical psychology. Psycholinguistics]. Т 9.– Ch.4. [in Russian].
7. *Lyubich, D. V.* (1998) *Lingvisticheskie igry.* [Linguistic Games]. St. Petersburg: Izdatelstvo Bukovskogo. [in Russian].

Pustovyi S. A. Methodology of psycho-semantic content formation for future philologies professional consciousness. The methodology of formative influence is realized in terms of the principles of systemacity, self-development, the principle of adult education and learner-centered approach. In the context of three aspects of the subject-activity approach (motivational, procedural, reflexive) we have substantiated the purpose, prospects, forms, methods and mechanisms of the professional consciousness formation. At the motivating level, in order to improve the general-philology level of students in the line of raising the cultural context of life, it is proposed to actualize the associations of philology with other sciences; while evaluating and justifications of the knowledge deployment in future professional activities are the mechanisms for achieving the goal. At the procedural level, where the purpose of professional consciousness formation is the development of philological thinking and linguistic feeling, the formation pattern is involvement with philologically oriented texts, forms – functional-stylistic training and systematic research and exploratory activity; whilst dialogue is the leading mechanism of formation. The third level of philologists professional consciousness formation is a reflexive one. The formation purpose at this point is the ability to acquire independently philological knowledge; the direction of efforts application – awareness of the functional range and communicatively justified use of linguistic units, which is achieved by evolution of communicability as the basis of philological competence through the mechanism of professional metalinguistic self-reflection, in particular, thanks to reflexive reading. The program for formation of psychosemantic content of the future philologists professional consciousness is compiled in three blocks, according to the theoretical scheme described in the theoretical section of the paper. Block I is a motivational one: there are exercises focused on development of the need for self-knowing, the disclosure of the inner world, the improvement of professional consciousness. Block II – procedural: there are exercises that pursue the goal of developing philological thinking, linguistic feeling. Block III is a reflexive one, the goal of which is the independent acquisition of philological knowledge, the development of communicability as the basis of philological competence. The integrative nature of the Program was ensured by the use of the following tools, methods and training strategies: lectures and psychological practices, socio-psychological training, discussion, self-tuition, game techniques, logical tasks and exercises.

Key words: professional consciousness, professional consciousness generation program.

Отримано 6.06.2018